

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

Muutosehdotus on perusteltu, kunhan huomioidaan varautumisen ohjeistuksessa toimivalta selkeästi valtiovarainministeriön ja eri sektoriministeriöiden välillä. Varautumisen ohjaukseen hyvä luoda valtakunnalliset ohjeet, koska kunnilla samankaltaiset haasteet esim. talouden varautumisen suhteen eikä kaikilla ole resursseja laatia omia toimintamalleja poikkeustilanteiden varalle.

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

Muutos olisi lähinnä nykytilaa selkiyttävä ja kannatettava, koska vaikuttamistoimielimet voivat jo nykyisin tehdä kuntalain 23 §:ssä tarkoitettuja aloitteita.

Paimion kaupunki pitää myönteisenä, että kuntalaissa vahvistetaan nuorisovaltuuston sekä vanhus- ja vammaisneuvoston asemaa kunnissa lisäämällä siihen selkeä ja velvoittava kirjaus aloiteoikeudesta. Aloiteoikeuden säädöstasoinen turvaaminen vahvistaa erityisryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä edistää demokraattista päätöksentekoa. Paimion kaupunki korostaa samalla, että kunnilla tulee olla mahdollisuus harkita ja päättää itse aloiteoikeuden käytännön toteuttamistavasta, jotta malli voidaan rakentaa paikallisesti siten, että se on nuorisovaltuustolle sekä vanhus- ja vammaisneuvostolle tarkoituksenmukainen, riittävän joustava ja ketterä.

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 kohta, jonka mukaan konserniohjeessa tulisi jatkossa antaa tarpeelliset määräykset tytäryhteisöjen valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta kuntakonsernissa. Paimion kaupunki näkee hyvänä ja oikeanlaisena, että asia olisi mainittu yleisellä tasolla lainsäädännössä. Lainsäädännön lisäksi tulisi tarjota kunnille työkaluja toteuttaa lainsäädännön muutosta. Tällainen voisi olla esim. Kuntaliiton ja ministeriöiden yhdessä laatima konserniohjemalli varautumisen osalta.

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

Esitetyt 112 §:n poikkeukset eivät aiheuta muutosta valitsevaan käytäntöön. Nykyisellään kirjanpitolautakunnan (Kila) kuntajaoston antamat yleisohjeet ovat olleet toimiva ohjeistus kirjanpidon toteuttamiseen, joten muutoksella sinänsä ei nähdä suurta merkitystä. Ehdotuksessa ei ole yksiselitteisesti otettu kantaa siihen, sovelletaanko ehdotettua muutosta vain uusiin kirjanpidon kirjauksiin vai myös takautuvasti. Toivottavaa olisi, että säännöstä ei määrätä sovellettavaksi takautuvasti.

Toimintakertomuksessa on nykyiselläänkin Kilan yleisohjeen mukaisesti esitetty merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Pelkän lainsäädännöllisen muutoksen lisäksi olisi tarpeen ohjeistaa tarkemmin, mitä asioita kuntien halutaan toimintakertomuksen riskiosiossa esittävän ja kuvaavan. Tällaisenaan niin Kilan nykyinen ohje kuin esitetty 115 §:n muutos jättävät yksittäisille kunnille edelleen laajan harkinnan mikä riski ja epävarmuustekijä koetaan merkittäväksi. Tämän asian esittäminen toimintakertomuksessa myös riippuu hyvin paljon kunnissa olevasta osaamisesta ja panostuksesta riskienhallintaan. Tällaisenaan esitys ei tule parantamaan taloudellisen vastuullisuuden tiedostamista ja raportointia.

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

Varautumisen lisäämisellä konserniohjeeseen ei varsinaisesti lisätä kunnan tytäryhteisöiden varautumista, valmiussuunnittelua eikä yhteensovittamista konsernitasolla, jos edellä mainittujen asioiden toteuttaminen ja ohjeistaminen jää jokaisen kunnan omaan harkintaan. Tämän toteuttamiseksi tavoitteen mukaisesti tarvitaan kuntakentälle ohjeita ja työkaluja käyttöön. Vaikutusarvioinneissa olisi myös hyvä huomioida, että kuntakonserneihin kuuluu paljon erilaisia yhteisöitä, joilla on omat erityislakinsa. Tytäryhteisöillä voi tulla varautumiseen liittyviä velvoitteita jo erityislainsäädännöstä (esim. vesihuoltolaki), jota kunta ei voi konserniohjeella ohittaa. Voi olla myös tilanteita, joissa kunta on valvova viranomainen suhteessa tytäryhteisöönsä, joka olisi myös huomioitava ohjeistuksessa ja lainsäädännössä.

Muut huomionne esitysluonnoksesta

Ei muita huomioita.

Laine Heidi
Paimion kaupunki